

În perioada 10-12 noiembrie 1995, sub auspiciile Ministerului Culturii din România și a Consiliului Europei, s-a desfășurat la București, Atelierul European "Patrimoniul arhitectural în zone seismice".

Organizatorul acestei manifestări științifice a fost Direcția Monumentelor Istorice, sponsori fiind firmele Aedificia Carpați S.A. și Ghiulbenghian-Construct, din București.

De notat participarea a numeroase persoane din partea executivului, ingineri constructori, arhitecți, specialiști în fizica pământului, antreprenori, membri ai Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, precum și reprezentanți ai Consiliului Europei.

Atelierul european și-a dovedit actualitatea: oportunitatea unei asemenea manifestări științifice rezidă din:

- necesitatea analizării drumului parcurs în domeniul consolidării patrimoniului arhitectural de către specialiștii români

- necesitatea confruntării opiniilor privind modalitatea de abordare teoretică și aplicativă

- necesitatea raportării la conceptele și reglementările internaționale precum și la practica colegilor specialiști din alte țări.

O asemenea tematică răspunde unor necesități stringente, deoarece în întreaga sa evoluție istorică arhitectura românească s-a dezvoltat sub semnul unor permanente mișcări telurice - avem în vedere zecile de seisme înregistrate în ultimele secole în Principatele române. Deși aflați într-o zonă în care seismele au avut un caracter endemic, constructorii din Principate au găsit mijloace tehnice de adaptare a cerințelor funcționale la condițiile terenului, pentru realizări structurale remarcabile, perfect adaptate, precum turele bisericilor moldovenești sau bolțile cuhniiilor mănăstirești din Țara Românească.

Astfel explicăm participarea în afară de invitații oficiali, și a numeroase alte persoane interesate, pe de o parte, de noutățile tehnice și tehnologice în domeniul consolidării structurilor, de comportarea în timp și, pe de alta, de implicațiile asupra altor componente ale monumentelor istorice (arhitecturale, componente artistice, instalații).

În cele trei zile de desfășurare a Atelierului european se poate distinge următoarea structurare tematică:

- informare asupra caracteristicilor geomorfologice (tectonice) a teritoriului românesc, caracteristicilor seismelor (epicentre, periodicitate, zonare seismică, efectele produse)

- principii de consolidare-conservare, aplicarea în practică a protecției, restaurării, reabilitării patrimoniului arhitectural

- studii de caz - prezentarea unor cercetări, proiecte, realizări ale specialiștilor români și străini

- vizitarea unor monumente istorice din București

- discuții privind soluțiile de principiu pentru consolidarea clădirilor vechi.

În ceea ce privește principiile de consolidare a structurilor vechi se cuvine a specifica că există o anumită reticență a persoanelor care lucrează în domeniul patrimoniului (arhitectură; componente artistice) privind oportunitatea folosirii betonului armat. S-au conturat, și de această dată, două puncte de vedere diferite:

- intervenție radicală prin care noua structură preia eforturile (sarcinile) date de seisme (cadre din b.a., dale, suprabetonări, cămășueli ș.a.)

- folosirea unor elemente ușoare, elastice care să compenseze pierderea echilibrului static a structurii

- soluție reversibilă, cu minim de spargeri, fără procese umede.

Adeptii ai soluției ușoare, bineînțeles mai puțin traumatizată (decât în cadrul consolidării cu beton armat), au fost structuriștii care proveneau din zone geografice unde aceștia nu sunt confrunțați cu efectele mișcărilor seismice și o parte a persoanelor cu alte specializări (preocupări de altă natură). Considerăm că o asemenea abordare este determinată mai puțin de disponibilitățile tehnologice cât de condițiile de teren și climatice.

Considerăm de asemenea, pe de altă parte, că în zona carpatică, există deja o bogată experiență, o tradiție, posibilitatea verificării ipotezelor de lucru, a comportării postconsolidare. Au fost făcute numeroase consolidări ținând cont

de condițiile geologice, natura materialelor puse în operă, programele de arhitectură. Au fost elaborate tehnologii noi și rețete speciale încât termenul de "beton" este impropriu.

Rezultatele bune au fost confirmate după examinări (în urma seismelor din 1986 și 1990) ale comportării construcțiilor.

În urma discuțiilor profesionale, a reieșit că există disponibilitate pentru soluții flexibile adaptabile de la caz la caz în funcție de gradul de avariere, structură, condițiile de teren, valoarea elementelor decorative ș.a.

Proiectele prezentate cu acest prilej - Biserica protestantă din Sighișoara și Biserica Sf. Nicolae Domnesc din Curtea de Argeș - confirmă cele afirmate mai sus.

Revenind la biserica Sf. Nicolae, monument de primă mărime aflat în mare pericol, soluția adoptată reprezintă un model de adecvare a măsurilor de consolidare a structurii clădirii printr-un ansamblu simplu de tiranți și elemente din beton.

Apreciem ca deosebit de utilă o reeditare a "Atelierului european pentru patrimoniul arhitectural în zone seismice", utilă tuturor celor care sunt angrenați în lucrări de conservare și reabilitate.

Pentru o mai bună desfășurare a unei asemenea manifestări științifice considerăm că va trebui pornit cu următoarele acțiuni:

- o largă participare a specialiștilor străini (consacrați sau în formare)

- o informare asupra condițiilor specifice geoclimatice și arhitecturale proprii teritoriului României

- o informare inițială privind experiența românească pentru a se cunoaște nivelul de abordare a problemelor în cadrul Atelierului european

- o mai largă participare românească cu exemplificări (studii de caz) și ținând seama de marea diversitate (categorii) de monumente românești.

Toate acestea ar contribui pe de o parte la o mai bună cunoaștere a propriilor realizări și pe de altă parte la recunoașterea școlii românești de restaurare.

LIVIU BRĂTULEANU